

Reakce restitučního oddělení Biskupství českobudějovického na článek Mgr. Jiřího Zimoly

Restituční oddělení Biskupství českobudějovické tímto reaguje na článek Mgr. Jiřího Zimoly, hejtmána Jihočeského kraje, který byl 4. března 2016 pod názvem *Hejtmán Zimola: Vysoký počet žalob kvůli restitucím je přímo úměrný zvýšenému napětí mezi církvemi a obcemi. Proto píše biskupovi* (sic) uveřejněn na zpravodajském serveru Parlamentní listy (článek je dostupný [zde](#)).

Informaci, kterou podává Mgr. Zimola hned v úvodu svého článku, tedy že bylo „u okresních soudů a u Obvodního soudu pro Prahu 2 celkem podáno 156 žalob, z nichž 23 směřuje proti Jihočeskému kraji coby instituci, 55 žalob směřuje proti městům a obcím v Jihočeském kraji a 78 žalob směřuje proti fyzickým a právnickým osobám z Jihočeského kraje“, je nutno označit za účelovou. Biskupství českobudějovické totiž není jediným subjektem Církve římskokatolické, který na území Jihočeského kraje působí, resp. uplatňuje zákonný nárok u soudu. Také lze předpokládat, že z celkového počtu 156 žalob, které pan Mgr. Zimola uvádí, byla určitá část podána subjekty, které vůbec nejsou součástí Církve římskokatolické.

Biskupství českobudějovické (a jemu podřízené římskokatolické farnosti českobudějovické diecéze) podalo na území Jihočeského kraje pouze 70 žalob na určení vlastnického práva státu k věcem (nemovitým i movitým), které stát v rozporu s tzv. blokačními paragrafy převedl na Jihočeský kraj, obce, fyzické i právní osoby. To je o více než polovinu méně, než uvádí Mgr. Zimola.

Z těchto žalob jich je 16 podáno právě na Jihočeský kraj, a to ohledně movitých věcí kulturní povahy. K podání těchto žalob pak byly oprávněné osoby „dotlačeny“ Jihočeským krajem, a to konkrétně odmítavým postojem vedení Jihočeského kraje k jakémukoliv jinému (rozuměj smírnému a mimosoudnímu) řešení těchto sporů. Jihočeský kraj sám opakovaně konstatoval (např. ve svém usnesení z jednání rady Jihočeského kraje č. 33 ze dne 13. února 2014 či ve své odpovědi na pokus o smír ze dne 20. ledna 2016, čj. KUIJK 12735/2016), že v těchto věcech nehodlá jednat a bude respektovat pouze autoritativní výroky soudu. Přitom oprávněným osobám jde pouze o to, aby Jihočeský kraj uznal jejich vlastnické právo. Samotné movité věci (mnohdy předměty nezměrné kulturní hodnoty) by si muzea (či další instituce, které zřizuje Jihočeský kraj) mohla zcela bezplatně zapůjčit od oprávněných osob a dále vystavovat ve svých expozicích. Restituční oddělení Biskupství českobudějovického má za to, že takové řešení by bylo ideální pro všechny zúčastněné a v příštích dnech se prostřednictvím právního zastoupení znovu obrátí na Jihočeský kraj s nabídkou stažení žalob podaných na movité věci a garantovat jejich dlouhodobé zapůjčení, pokud bude uznáno vlastnické právo oprávněných osob.

Stejně tak tvrzení Mgr. Zimoly o nevděčnosti Biskupství českobudějovického a jemu podřízených církevních právnických osob v tom smyslu, že „kraje, města a obce spolufinancují z programu regenerace opravy kostelů, far či klášterů“ a „jsou za tuto vstřícnost „odměňováni“ soudy“ je zavádějící.

Za prvé je třeba poznamenat, že oprávněné osoby mohly podat žalob mnohem více. Například v 30 případech nebyl zcela vědomě uplatněn nárok na vydání staveb, povětšinou bývalých farních budov, které jsou dnes využívány jako sídla obecních úřadů, muzeí a třeba i jako dům pro seniory

nebo dětský domov. Je třeba zdůraznit, že tyto budovy mají mnohdy mnoha milionovou hodnotu a Církev římskokatolická se jich dobrovolně vzdala, aby nekomplikovala situaci současným vlastníkům (byť měla na jejich vrácení zcela zřejmý zákonný nárok).

Za druhé nutno konstatovat, že ve více jak 90 případech žaloby ze strany oprávněných osob podány prostě nebyly, ačkoliv právní posudky jejich podání umožňovaly.

Za třetí pak jednotlivá města a obce své finanční příspěvky na opravy církevních budov, především kostelů, jistě neposkytovaly z vypočítavosti, či aby si „koupily“ nepodávání žalob, ale proto, že si uvědomují, že duchovní služba, kterou na jejich území zajišťuje Církev římskokatolická, je pro neopomenutelnou část jejich občanů podstatnou součástí jejich životů. Opravené sídlo Krajského úřadu jistě nikterak výrazně nezvyší úroveň vykonávané krajské samosprávy a jen zlomek občanů kraje toto sídlo navštíví. Je ale vizitkou našeho kraje, výkonu samosprávy dodává na vážnosti a občany kraje před návštěvníky prezentuje. Stejně tak každý opravený kostel reprezentuje svou obec a má navíc tu výhodu, že je jistě nezanedbatelným turistickým lákadlem.

Tvrzení Mgr. Zimoly, že podáním žalob vznikají nové křivdy a příkoří je zcela liché. Není totiž faktem, že by se fyzické osoby, které jsou žalovány, o předmětné nemovitosti čtvrtstoletí jen staraly, pouze do nich investovaly své finanční prostředky, využívaly je k plnění veřejně prospěšných cílů a v mnoha případech dokonce jejich zvelebování zasvětily značnou část svého života, jak píše ve svém dopise Mgr. Zimola. Žaloby na fyzické a právnické osoby totiž byly podávány pouze v těch případech, kdy tyto osoby nabyly své domnělé vlastnictví po roce 2004, a to především k zemědělským nemovitostem na kterých hospodařily a ty jim tedy, z logiky věci, přinášely výtěžky. Nepoužívají je k obecnému prospěchu občanů České republiky, ale k zajištění svého příjmu (což je jistě legitimní důvod). Biskupství českobudějovické již v minulosti poté, co byla oprávněná osoba v soudním sporu o určení vlastnického práva úspěšná, jasně konstatovalo, že si bude velmi vážit toho, když bude moci předmětnou nemovitost propachtovat (za pachtovné v čase a místě obvyklé) právě té osobě, která byla jejím domnělým vlastníkem. Nad to je pak třeba zdůraznit, že fyzické a právnické osoby mají zcela zřejmý nárok na náhradu škody, která jim byla způsobena tím, že jim stát prodal nemovitost, která byla určená k realizování církevní restituce. Mohou tedy po státu žádat vrácení nejenom plné kupní ceny, ale i finančních prostředků, které do nemovitostí investovaly. Oprávněné osoby ale takovou možnost neměly a tedy jim nezbylo, než podat žaloby.

Ani v případě obcí, městysů, měst a Jihočeského kraje není možné tím, že nemovitosti budou vráceny jednotlivým římskokatolickým farnostem, způsobit křivdy nové. I samosprávné celky z předmětných pozemků získávaly jistě nezanedbatelné příjmy do svých obecních rozpočtů (např. z rozsáhlých církevních lesů), které po nich českobudějovická diecéze refundovat nechce. Naopak, pokud se bude chtít konkrétní samosprávný celek dohodnout a věrohodně doloží, že se správou či hospodařením předmětných pozemků měl zatím jen náklady, je Biskupství českobudějovické připraveno mu účelně vynaložené prostředky uhradit. Pozemky, které pak samosprávné celky dlouhodobě využívaly „k plnění veřejně prospěšných cílů a úkolů“, tedy např. dětská hřiště, ale i shora uvedené muzea, sídla úřadů, dětského domova a domova seniorů, předmětem žalob nejsou.

Pokud je Mgr. Zimola každodenně informován o těžkostech, které 23 územním samosprávám způsobují žaloby na určení vlastnického práva státu ke konkrétním, většinou zemědělským, nemovitostem, které podalo Biskupství českobudějovické a římskokatolické farnosti českobudějovické diecéze, je na místě se ptát, zdali by nebylo lépe o nich napřímo jednat a dosáhnout dohod a kompromisů akceptovatelných pro všechny zúčastněné tak, jak to dělají mnozí volení zástupci měst, městysů a obcí. Snaha Mgr. Zimoly a jeho „pastýřský list“ má, zdá se, jen připomenout všem těm, kdo si ho přečtou, že v říjnu 2016 se budou konat volby do krajského zastupitelstva.

Mgr. Petr Stukbauer
vedoucí restitučního oddělení